

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 3 april 1946 kl. 12 m.

*Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande i anledning
av väckt motion om nya direktiv för socialvårdskommittén
m. m.*

I en inom första kammaren väckt, till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 27, har herr *Linderot* m. fl. föreslagit, att riksdagen måtte hemställa till Kungl. Maj:t att nya direktiv av sådant principinnehåll som förordats i denna motion utfärdas för socialvårdskommittén och i tillämpliga delar även för andra utredningar, vilka syssla med socialpolitiska frågor, samt att riksdagen uttalar önskemålet om att socialvårdskommittén genomför sitt arbete i högsta möjliga arbetstakt, så att riksdagen snarast lämnas tillfälle att fatta beslut i fråga om revision av fattigvårdslagstiftningen.

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utlåtande avgivits av socialvårdskommittén.

Socialvårdskommittén framhåller inledningsvis att det icke är lätt att få en klar bild av de principer, som enligt motionärerna skulle ligga till grund för nya direktiv åt kommittén. Innebörden av uttrycket »all socialvård», som staten skulle ta hand om, är oklar, men kommittén utgår ifrån att härmed avses sådana former av samhällelig hjälpverksamhet, vilka ha till syfte att trygga medborgaren vid inkomstbortfall. Den kritik, som motionärerna rikta mot ett kommunalt handhavande av dylik hjälp, kan kommittén i väsentliga stycken ansluta sig till, i den mån den riktar sig mot nuvarande ordning. Men i sitt betänkande angående socialvårdens organisation har kommittén likväl kommit till ett annat resultat än motionärerna, som å ena sidan tala för bibehållande av kommunernas lekmanainflytande men å den andra hävda att hela den sociala verksamheten i kommunen bör skötas av anställda och utbildade tjänstemän. Ett förstatligande av socialvården i förening med en kommunal administration av densamma måste förutsätta en så ingående statlig kontroll och så detaljerade föreskrifter, att det kommunala intresset icke skulle kunna göra sig gällande i någon högre drag.

Gentemot motionärernas kritik mot socialförsäkringen hänvisar kommittén till sin förklaring i sitt organisationsbetänkande att ur rent principiell synpunkt intet kan erinras mot försäkringsformens ersättande med ett system av direkta understöd. Kommittén erinrade emellertid samtidigt om den sanktion av försäkringsprincipen, som statsmakterna sedan årtionden givit, samt framhöll dels att vissa psykologiska faktorer tala för försäkringslinjen och dels att erfarenheten visat att en hjälpform enligt denna medför mindre kostnader.

Vad motionärerna anfört mot socialförsäkringen är icke av beskaffenhet att leda till ett ändrat ståndpunktstagande i förevarande avseende.

Vid övervägande av programmet för socialvårdsreformen har kommittén tagit ställning till den av motionärerna berörda frågan om skapandet av en minimistandard. Motionärerna torde mena att frågan om orsaken till inkomstbortfallet icke skall spela någon roll vid avgörandet av bidragets storlek. Kommittén anser för sin del att frågan om de försäkringsmässiga förmånernas storlek måste ses mot bakgrunden av den hjälpbehövandes situation. Om understödsbeloppen stå i visst förhållande till arbetsinkomsten minskas frestelsen till missbruk av försäkringen.

Genom en utvidgning av området för folkpensioneringens invalidförsäkring har kommittén i det framlagda förslaget till en folkpensioneringslag samordnat sjukförsäkringen och folkpensioneringen. Det har varit kommitténs avsikt att slutföra och framlägga det preliminärt utarbetade förslaget till obligatorisk arbetslöshetsförsäkring under föregående år, men i avvaktan på sjukförsäkringens utformning har det slutliga ståndpunktstagandet till arbetslöshetsförsäkringen tills vidare måst uppskjutas.

Gentemot motionärernas anmärkning mot att kommittén ännu icke framlagt något förslag till revision av fattigvårdslagstiftningen framhåller kommittén, att det är i hög grad anmärkningsvärt och förvånande, att motionärerna skjuta fram fattigvården som en hörnsten i den sociala omvårdnaden. Enligt kommitténs mening böra de sociala hjälpbehoven i görligaste mån tillgodoses genom andra sociala föranstaltningar än fattigvården. Det karakteristiska för denna är den individuella behovsprövningen, men i en socialt vidhjärtad och förtänksam socialvård bör hjälpen i görlig mån utgå utan den granskning av den hjälpbehövandes personliga förhållanden, som den individuella behovsprövningen medför. Kommittén har därför ansett att man borde vänta med utarbetandet av en ny socialhjälpstag till dess lagens verksamhetsområde bättre kunde överblickas. Genom införande av obligatorisk socialförsäkring och andra generella hjälpformer minskas i betydande omfattning fattigvårdsbehovet. Kommittén har emellertid nu under utarbetande en ny socialhjälpstag, vilken skall ersätta den nuvarande fattigvårdslagen, och kommittén hoppas kunna framlägga förslaget i början av 1947.

Kommittén hemställer, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

För egen del får utskottet anföra följande.

Socialvårdskommittén har i enlighet med sina direktiv att framlägga förslag till reformer, ompännande hela socialvårdskomplexet, och har redan utformat flera förslag, som efter hand komma under riksdagens prövning. Kommittén följer synbarligen i vissa avseenden sådana intentioner, som återfinnas i motionen, medan den på andra punkter anlägger andra synpunkter. Att nu, som motionärerna föreslå, förse kommittén med nya direktiv skulle enligt utskottets mening icke vara lämpligt. Det skulle otvivelaktigt medföra att kommitténs arbete bleve försvårat och dess slutförande fördröjt.

Utskottet erinrar om att riksdagens båda kamrar 1945 uttalade sig för att, så snart pågående utredningar på socialvårdens område i väsentliga delar slutförts, planläggning företages inom vederbörande departement i syfte att samordna utredningsresultaten och uppdraga riktlinjer för den framtida social-

politiken, och utskottet vill understryka vikten av att därvid en planmässig samordning även av de kommunala föranstaltningar, som den nya socialvårdsorganisationen medför, genomföres. Därmed skulle motionärernas önskemål i viss mån också kunna bli beaktade.

Med hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet föreslå,

att förevarande motion, I: 27, icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 mars 1946.

På utskottets vägnar:

HERMAN ERICSSON.

Närvarande: Herrar *Ericsson, Carlström, Persson, Söderkvist, Lodenius, Fahlander, Sundelin* och *Nilsson*.
